

университет доказывает свою способность качественно готовить специалистов для международного рынка труда.

ЛИТЕРАТУРА

1. Бордовский, Г.А. Управление качеством образовательного процесса: монография / Г.А. Бордовский, СПб.: Изд. РГПУ им. Герцена, 2001. – 359 с.
2. Логачев, В. Система качества для образовательных услуг / В. Логачев // Высшее образование в России. – 2001. – № 1. – С. 20-24.
3. Ляшенко, О.І. Якість освіти як основа функціонування й розвитку сучасних систем освіти / О. І. Ляшенко // Педагогіка і психологія. –2005. - № 1 (46). – С. 5-12.
4. Мельничук, Д.О. Забезпечення якості освітніх процесів / Д.О. Мельничук, В.П. Лисенко, Л.В. Кліх, О.В. Зазимко // Вища Освіта України / Тематичний випуск «Європейська інтеграція вищої освіти України у контексті Болонського процесу» за результатами Міжнародної науково-практичної конференції, 2012. – № 3, (додаток 2), т. 1. – С. 13-17.
5. Лисенко, В. Вплив вимог ринку праці на якість підготовки фахівців у сфері вищої аграрної освіти: м-ли Всеукраїнської науково-методичної конф. ХНАУ ім. Докучаєва, Харківський науковий центр дидактики менеджмент-освіти / В.П. Лисенко, Л.В. Кліх, Харків, 2012. – С. 53-55.
6. Кліх, Л.В. Форми контролю якості освітніх процесів у ВНЗ / Л.В. Кліх, О.В. Зазимко // Одеська державна академія технічного регулювання та якості, збірник наукових праць 1-ї науково-методичної конференції «Якість освітніх послуг», 2012. – С. 64-66.

UDC 378 (438)

WYKORZYSTANIE MULTIMEDIALNYCH PRZEKAZÓW DYDAKTYCZNYCH W PROCESIE KSZTAŁCENIA

Kowalczyk – Ludzia Marta

Uniwersytet Warmińsko – Mazurski w Olsztynie
Olsztyn, Polska

*„Umysł jest dziwną maszyną,
która potrafi łączyć ze sobą oferowane jej
materiały
na najbardziej zaskakujące sposoby.”
Bertrand Russell, The Conquest of Happiness,
1930 r.*

O naglącej potrzebie modernizacji zajęć dydaktycznych nie trzeba przekonywać chyba żadnego nauczyciela. Współczesny nauczyciel, jako „transformatywny intelektualista” [1] powinien ubogacać prowadzone przez siebie zajęcia m. in. poprzez prezentowanie studentom multimedialnych materiałów dydaktycznych, e – learningi, prezentacje komputerowe czy pedagogiczne programy radiowo - telewizyjne. W literaturze przedmiotu taką powinność określa się, że „standardy zawodowego przygotowania nauczycieli w zakresie technologii informacyjnej i informatyki stanowią podstawę ich przygotowania do sprawowania funkcji kształcących, wychowawczych i opiekuńczych, wytyczając zakres pożądanych kompetencji zawodowych.” [2]. Zastanowienia wymaga odpowiedź na pytanie, czy przy nieustannym rozwoju edukacji wspomniana powinność jest rzeczywiście istotna w procesie kształcenia. Zgodnie ze wskazaniami C. Kupisiewiczza, „głównym celem

kształcenia ogólnego, ściśle powiązanych z [...] celami wychowania, jest zapewnienie wszystkim uczniom optymalnego – ze względu na ich możliwości – rozwoju intelektualnego.” [3]. Mając na uwadze powyższe, należy w tym miejscu podkreślić, że integralnym komponentem kształcenia ogólnego, jest jak podkreśla wspomniany autor, „kształtowanie [...] naukowego poglądu na świat, tzn. systemu naukowo uzasadnionych, spójnych logicznie poglądów i przekonań, wyznaczających ich stosunek do świata oraz ukierunkowujących ich postępowanie.” [4].

Aby osiągnąć wytyczone cele, należałoby zgodnie z postępowaniem edukacyjnym, zastanowić się nad możliwością modernizacji zajęć dydaktycznych. Jedną z wielu takich możliwości jest nauczanie wspomagane prezentacjami komputerowymi. Taki rodzaj nauczania skutecznia m. in. funkcje poznawczą, kształcącą i dydaktyczną [5]. Wymienione funkcje związane są z następującymi czynnikami, a mianowicie:

- pojmowaniem rzeczywistości,
- pojmowaniem wiedzy o rzeczywistości,
- rozwojem emocjonalnego stosunku do rzeczywistości,
- rozwojem działania formułującego rzeczywistość [6].

Przekazywanie naukowych wiadomości w efektywny sposób może przyczynić się z znacznym stopniu nie tylko do właściwego ugruntowania wiedzy u studentów, ale również może stać się czynnikiem determinującym ich zainteresowania w danej dyscyplinie naukowej. W ten sposób nauczyciel czynnie uczestniczy w rozwoju uczniów. W literaturze przedmiotu podkreśla się nawet, iż określenie metod, form i środków dydaktycznych stymulujących i wspierających zrównoważenie, uspołnienie, transfer i partycypację struktur poznawczych i obrazowania językowego uczniów w przestrzeni edukacyjnej” [7] stanowi integralny etap konieczny w opracowywaniu programu kształcenia.

Dydaktyka akademicka korzysta z technik informacyjnych od początku lat osiemdziesiątych, zwłaszcza na płaszczyźnie struktur i funkcji technicznych środków kształcenia [8]. Zdaniem K. Wenty „rozwojowi technicznych środków dydaktycznych [...] towarzyszyła „technologia kształcenia”, rozumiana jako system dyrektyw, które przy zastosowaniu nowoczesnych metod i środków dydaktycznych mają doprowadzić do wykształcenia pożądanego absolwenta szkoły wyższej.” [9]. W tym miejscu warto zwrócić uwagę na badania zaprezentowane przez K. Wentę, zgodnie z którymi jak zaznaczali respondenci – nauczyciele akademicy – w ramach uskuteczniania technik informacyjnych w procesie dydaktycznym wykorzystują oni często m. in. komputery (jako maszyny do pisania), Internet, nagrania wideo, projektory multimedialne, nagłaśnianie dużej sali dydaktycznej [10].

Wyniki przeprowadzonych badań prowadzą do sformułowania pewnej refleksji, odnoszącej się do faktu, iż korzystanie z udogodnień techniki informacyjnej staje się obecnie nie tyle powinnością, co niepisany wymóg w zakresie przygotowywania zajęć dydaktycznych. Student – jako adresat zajęć dydaktyka - posiada określone oczekiwania poznawcze, trudno dziś zatem prowadzić zajęcia w oparciu o wyłącznie tradycyjne metody nauczania. Jednakże, należy mieć na uwadze nie tylko zalety w zakresie korzystania z wspomnianych udogodnień, ale również pewne niedogodności, które nie pozostają bez znaczenia na jakość przekazywanej w ten sposób wiedzy. Przygotowanie zajęć dydaktycznych, zgodnych z wytycznymi „technologii kształcenia” implikuje zatem nie tylko wspomniane wyżej korzyści dla

sluchaczy wyzszych uczelni, ale rowniez – jak zauwaza K. Wenta – sprawia, ze „kształtuje się zarazem nowy typ umiejętności człowieka, który zatracą charakterystyczne dla przekazów drukowanych, linearne myślenie analityczno – krytyczne na rzecz myślenia obrazowo – informatycznego oraz całościowego i alegorycznego formowanego pod wpływem dominacji przekazów obrazowych.” [11]. Podobne zagrożenia zdają się dostrzegać także M. Ledzińska i E. Czerniawska, które podkreślają, że „rejestr możliwych niebezpieczeństw jest długi, a wiele z nich wiąże się z konsekwencjami wzrostu dostępu do informacji. Do zjawisk szczególnie niebezpiecznych można zaliczyć psychologiczne następstwa informacyjnego zalewu (utożsamianie informacji z wiedzą, bezrefleksyjna pogoń za nowinkami, zerwanie nici między poszukiwaniem danych a celową aktywnością człowieka).” [12].

Biorąc pod uwagę powyższe, należy podkreślić, że jakość procesu dydaktycznego uzależniona jest od rozsądnego wyważenia innowacyjnych udogodnień z tradycyjnymi metodami nauczania. Istnieje zatem potrzeba nie tylko zaangażowania nauczyciela w odpowiednie dostosowanie przekazywania wiedzy do potrzeb współczesnych studentów, ale również zakres oczekiwań słuchaczy powinien być nastawiony na potrzebę „studiowania” w tradycyjnym jej ujęciu. „Uprawnione wydaje się zatem twierdzenie, że rzetelna i odpowiedzialna ewaluacja zajęć dydaktycznych nie tylko leży w interesie studentów w nią zaangażowanych, ale także jest wyrazem stopnia, w jakim są gotowi podjąć współodpowiedzialność za jakość procesu kształcenia w danej instytucji dydaktycznej.” [13].

Podsumowując powyższe rozważania, warto raz jeszcze podkreślić, iż proces dydaktyczny nie powinien, w opinii autorki, być realizowany wyłącznie w oparciu o dawne metody dydaktyczne, ale nie można także zasadniczo wzbraniać się przed jego potrzebnym unowocześnieniem. Progres w prezentowanej dziedzinie służyć powinien uskutecznianiu wytyczonych celów dydaktycznych. Pamiętać bowiem należy, że uczenie się jest „procesem ukierunkowanym na wynik” [14], a wspomnianym efektem jest przekazanie wiedzy studentowi oraz jego ukształtowanie osobowościowe.

BIBLIOGRAFIA

1. Waloszek, D. Nauczyciel – Człowiek – Profesjonalista / D. Waloszek. - Pytania o edukację, Zielona Góra 2003. - S. 95.
2. Baron – Polańczyk, E. Wymagania stawiane nauczycielom a projektowanie i wykorzystywanie multimedialnych materiałów dydaktycznych / E. Baron – Polańczyk, E. Perzycka (red.). - Nauczyciel jutra, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń, 2006. - S. 255 – 256.
3. Kupisiewicz, C. Podstawy dydaktyki ogólnej, Państwowe Wydawnictwo Naukowe / C. Kupisiewicz, Warszawa 1980. - S. 57.
4. Tamże, s. 58, cyt. za: por. W. Okoń, Zarys dydaktyki ogólnej, Wersja programowana, Wydawnictwo PZWS, Warszawa 1970r., s. 51
5. Kwiatkowski, S.M. Komputery w procesie kształcenia i zarządzania szkołą / S.M. Kwiatkowski. - Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 1994. - S. 103.
- ¹ 6. Tamże, s. 103.
7. Gnitecki, J. Supernauczanie. Perspektywy nowej edukacji / J. Gnitecki. - Wydawnictwo Naukowe Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, Poznań, 1997. - S. 174.
8. Wenta, K. Samouctwo informacyjne młodych nauczycieli akademickich / K. Wenta. - Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń, 2003. - S. 49.

9. Tamże, s. 49.
10. Tamże, s. 50.
11. Tamże, s. 49, cyt. za. W. Strykowski, Media w edukacji: kierunki prac badawczych, [w:] Pomiar, ewaluacja, technologia dydaktyczna oraz terminologia angielska. Skrypt dla uczestników Podyplomowego Studium Ewaluacji Dydaktycznej na Uniwersytecie Gdańskim, pod. Red. B. Niemierki, Wydawnictwo Międzywydziałowe Studium Pedagogiczne Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 1998r. - S. 11.
12. Ledzińska, M., Czerniawska, E. Psychologia nauczania. Ujęcie poznawcze / M. Ledzińska, E. Czerniawska. - Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011. - S. 379
13. Bielawska – Batorowicz, E. Ewaluacja zajęć przez studentów jako współodpowiedzialność za jakość procesu dydaktycznego / E. Bielawska – Batorowicz. - Ewaluacja a jakość edukacji. Koncepcje – doświadczenia – kierunki praktycznych rozwiązań, G. Michalski (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2011. - S. 85.
14. Tomaszewski, T. Wstęp do psychologii / T. Tomaszewski. - Wydanie 3, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1969. - S. 139.

UDC 378 (438)

EFEKTYWNOŚĆ KOMUNIKACJI W PROCESIE PROWADZENIA ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH

Kowalczyk – Ludzia Marta

Uniwersytet Warmiński – Mazurski w Olsztynie
Olsztyn, Polska

*„Granice mego języka oznaczają
granice mego świata”
(Ludwik Wittgenstein,
Tractatuslogico-philosophicus)*

Nauka o komunikowaniu, jako autonomiczna dyscyplina naukowa, została sformułowana w latach trzydziestych i czterdziestych XX wieku [1]. Komunikacja jest podstawową funkcją języka. Sposób wypowiedzenia przedstawia nasz sposób postrzegania otaczającej rzeczywistości. W literaturze przedmiotu termin „język” zdefiniowano jako „system znaków służących do opisu i wyjaśniania rzeczywistości pozajęzykowej (jak i samego języka), którym dana społeczność posługuje się w procesie komunikowania i w którego strukturze zawierają się takie elementy jak: słownictwo (względnie jednoznacznie interpretowane), reguły syntaktyczne (składniowe), reguły semantyczne (znaczeniowe) i reguły wnioskowania (transformacji).” [2]. Zgodnie z prawem relatywizmu językowego można stwierdzić, że język, którym posługujemy się w określonej grupie odnosi się bezpośrednio do opisywania rzeczywistości przez członków danej grupy, wyznaczając tym samym sposoby spostrzegania i rozumienia świata [3]. Wśród wielu różnych zgrupowań, na szczególną uwagę zasługują studenci. Przekazywanie wiedzy studentom nieodłącznie koreluje z koniecznością opanowania efektywnej komunikacji. Zdaniem T. Kotarbińskiego należy „w każdym wypadku:

- przystosować wykład do tego zasobu pojęć, które posiada dane audytorium,
- zilustrować uogólnienia za pomocą przykładów branych z dziedziny specjalności, której adepci tworzą grono słuchaczy,
- wybrać zagadnienia odpowiadające zainteresowaniom i potrzebom zawodowym tego grona.” [4].